

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I Quid agendum Ministro sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

8. Inferes quartò. Etiam Judicem in judicio licite sequi opinionem alienam, quæ sibi æquior apparet: sic enim intentioni Reipubl. suoque officio magis satisfaci, quam si propriam sententiam sequeretur. Nam intentio Reipubl. ac litigantium, officii quoque obligatio non exigit, ut Judex proprii capitis placitum pertinaciter se-

quatur, sed ut illud agat, & pronuntiet, quod legibus & æquitati conformius judicaverit: cum igitur aliena sententia apparet æquitati conformior, Judex rectissime faciet sese illi conformando in praxi, imò eandem sequi tenebitur, si suam videat esse minus probabilem. Ita cum communi Ildefonsi, Casaraug. n. 978.

ARTICULUS X.

Quid sentiendum de Ministro Sacramenti, Medico,

Judice, Advocato?

SUMMARIUM.

1. Premittitur status questionis.
2. Minister Sacramenti tenetur sequi tutiorem.
3. Casu necessitatis excepto.
4. Praxis Ecclesie facit sententiam simpliciter tutam.
5. Non tenetur sequi probabiliorem in controversia jurisdictionis.
6. Medicus per se obligatur adhibere remedia certiora.
7. In casu desperatae salutis licet adhibere medium dubium.
8. Exponitur controversia de Judice.
9. Licet Judici amplecti sententiam minus probabilem faventem jurisdictioni.
10. Item reo faventem in causa criminali.
11. Non licet sequi minus probabilem probabilitate circa factum.
12. Tenetur etiam sequi probabiliorem probabilitate Juris.
13. Ratio fundamentalis.
14. Absurda, quæ ex opposito sequerentur.
15. Quid Judici faciendum in jurium aequalitate?
16. Aliud de Advocato dicendum.
17. Paritates à Mercurio è nostris Corollariis formatae.
18. Depelluntur.

§. I.

Quid agendum Ministro Sacramenti?

1. Dicitur est art. 5. §. 1. tutiorem sententiam [quæ sola tunc practicè est probabilis] esse sequendam, cum opiniones contrariæ versantur circa valorem rei, & quæstionem facti, dependentis non ab existimatione morali operantis, sed à physica positione causæ, ut contingit in Sacramentis, quorum valor in institutione Christi fundatus tunc obtinetur, cum adsunt, & à parte rei ponuntur essentialia requisita à Christo determinata, non à Ministro tantum existimata. Quam doctrinam ut compendiò per modum Corollarii applicemus ad particulares conscientias, ponimus Ministrum Sacramenti, Medicum, Judicem, Advocatum, & de primo quærimus, an vel quando sit obligatus sequi sententiam tutiorem? ubi Nota, quòd probabilitas speculativa possit esse vel circa substantiam, vel circa ritum, & ceremonias accidentales, vel circa dispositionem suscipientis, vel administrantis Sacramentum, vel circa jurisdictionem Ministri?

2. Dico & infero primò. Extra casum necessitatis circa substantiam & ritum Sacramentorum

Minister Sacramenti sequi debet opinionem tutiorem, vel in Ecclesie praxi receptam, esto opposita speculativè sit probabilior. Ita comm. DD. Et ratio ex dictis loc. cit. est, quòd illud tantum licite operamur, quod est practicè probabile: sed in administratione, & consecratione Sacramentorum illa sola sententia est practicè probabilis, quæ vel est tutior [hoc est de validitate Sacramenti certior] vel Ecclesie praxi recepta, tunc enim efficitur simpliciter tuta: ergo in administratione, vel consecratione Sacramentorum oportet sequi tutiorem, vel praxi Ecclesie receptam. Minor probatur. Sententia minus tuta, & opposita Ecclesie contrariatur certo præcepto, primò Religionis, quo jubemur in re tam gravi operari secundum institutionem Christi, ac proinde cavere periculum frustrandi institutionem Christi, quod fieret, apponendo formam, vel materiam, quæ in re ipsa non esset conformis institutioni Christi; secundò Charitatis, quo jubemur vitare damnum non minus spirituale, quam temporale proximi, cui tamen is ex dubio valore Sacramenti exponitur; Tertio Tridentini, quod sess. 7. can. 13. decerit, receptos & approbatos Ecclesie Catholice ritus in Sacramentorum administratione non posse contemni, aut sine peccato à Ministris pro libitu omitti &c. Atqui sententia certæ legis obligationi contraria non potest esse practicè probabilis: ergo.

Dixi primò: extra casum necessitatis; quia in extrema necessitate [prout Ecclesie praxi comprobatur] favor & reverentia Sacramenti cedit favori periclitantis animæ: finis quippe est principalior, quam media: sed Sacramenta sunt instituta pro salute animæ, ideoque salus animæ principalis debet respici, quam valor Sacramenti; præsertim cum reverentia Sacramenti appositione conditionis, v. g. si es debite dispositus, & absolute, sufficienter consulatur.

Dixi secundò: vel in Ecclesie praxi receptam; quia Ecclesie praxi, ut dictum, facit sententiam absolute tutam, & moraliter certam, quamvis illa absolute spectata minus accedat ad securitatem Sacramenti. Ita actualis intentio ministri, & contritio poenitentis haud dubiè magis accedunt ad certitudinem, illa sciendi, illa recipiendi Sacramentum. Et tamen, quia praxi Ecclesie approbat etiam intentionem virtualem, & sententia Ecclesie in Tridentino approbat attritionem cognitam ut talem, sess. 14. c. 4. quamvis sine Sacramento Poenitentia per se ad justificationem perducere

ancere peccatorem nequeat; tamen eum ad *DEI* gratiam in Sacramento Penitentia impetrandam disponit, idcirco illa licite utitur Minister Sacramenti, hanc penitens.

5. Verum etiã tunc tenetur Minister sequi sententiam probabiliorẽ, quando de jurisdictione controversatur? Probabiliter negat Jo. à S. Th. dict. l. n. 51. Lessius, Sanch, aliique plurimi apud Dicastillo disp. 10. dub. 8. nam cum quis habet titulum coloratum & probabilitatem suã jurisdictionis, tunc etiã si à parte rei non habuisset jurisdictionem, tamen pro illo casu suppletur ab Ecclesia, sicut suppletur, quã simili modo sunt à iudice in foro externo. ex l. *Barbarius ff. de offic. Pratoris*, ac proinde valor Sacramenti non ita periclitatur, sicuti si tantum probabilis formã, vel materia Minister utatur.

§. II.

Quid liceat Medico, vel chirurgo?

6. Dico & infero secundò. Medicum vel chirurgum per se loquendo esse obligatum in conscientia, ad applicanda mediã certa relictis incertis, & probabiliora relictis minus probabilibus.

Ratio est primò: quia certa lex charitatis obligat, ut vitemus, quantum possumus, proximi grave damnum ex nostris actionibus probabiliter eventurum: sed cum medicina incerta & minus probabilis jungitur periculum gravis damni probabiliter secuturi.

Secundò. quia Medicus adhibens incertiora medicamenta non satisfacit suo muneri: nam ut Arist. 1. top. c. 2. nec Rhetor omni ex modo persuadebit, neque Medicus sanabit; sed si ex iis, quã contingunt, nihil omiserit, sufficienter disciplinam eum habere dicemus. Et Boët. de Trinit. Neque enim Medicus semper ægris affert sanitatem, sed nulla culpa erit medentis, si nihil eorum, quã fieri oportebat, omiserit.

Tertiò. Quia facit contra tacitum contractum, qui inter ægotantem & ipsum intercedit. nam æger eã se conditione præsumitur permittere Medico, ut sibi meliori & securiori modo de salute prospiciat: nam si ægotantibus compertum foret, Medicum adhibere medicinas incertas, fallaces, certioribus prætermittis, omnes ejusmodi Medicum desererent, imò nec prudenter suam sanitatem eidem credere possent.

7. Dixi per se loquendo. Nam in casu, quo salus ægroti est desperata, is que certò moriturus præsumitur, nisi medium, de quo dubium est, sitne potius obfuturum, quã profuturum, applicetur, licet illi applicare, quia dubia & probabilis spes salutis est præferenda certæ morti: atqui non applicato medicamento supponitur mors certa moraliter, illo verò applicato est spes probabilis salutis: ergo. Neque refert, si ægotus exinde decedat: id enim est præter intentionem medici, & ægotus aliunde erat moriturus. Vide Sanch. in Summ. & P. Rosmer de Conscientia.

§. III.

Quid liceat Judici & Advocato?

8. Non levis etiã est questio, quomodo iudex inter probabiles opiniones constitutus con-

scientiam formare debeat? ubi distinguendum est primò inter opinionem probabilem de jurisdictione, & inter opinionem probabilem de ipsa causa litigantium, de qua ferenda est sententia: secundò inter causam criminalem & civilem: tertio inter opiniones circa factum, ut an delictum sit sufficienter probatum? & opiniones circa jus, ut an testamentum tempore pestis conditum cum minori numero testium sit validum? Quartò inter majorem probabilitatem, quã oritur ex vi & efficacia juridicã probationis, quã unus litigantium alteri prævalet in iudicio: vel quã oritur ex diversis interpretationibus & sententiis auctoritatum.

Et quidem communis DD. benignè sententiã, in hoc convenit, quòd liceat Judici amplecti sententiam minus probabilem faventem jurisdictioni, argumento sup. n. 2. pro Ministro Sacramenti adducto, & quia tunc non est periculum de damno proximi, neque aliquod præceptum justitiæ vel charitatis statim oppositum.

Convenit secundò inter auctores, iudicem in criminalibus licet amplecti minus probabilem, quã reo favet, tunc enim meximè locum habet illa Juris regula: quòd reo potius sit favendum, quã alicui, per 11. Reg. J. in 6. & quia in criminalibus ad condemnandum reum requiruntur probationes luce meridiana clariores, quales non sunt, quamdiu defensio rei adhuc manet probabilis.

Convenit tertio ferè inter omnes in civilibus, cum probabilitas est circa factum, & ex vi ipsarum probationum juridicarum, puta testium, instrumentorum &c. Iudicem non posse pro libitu ferre sententiam secundum opinionem minus probabilem, ita exigente officio iudicis, ut procedat secundum merita causæ; sed utique is, qui efficaciter probavit, habet majora merita suæ causæ. Opposita sententia tanquam æquitati naturali, & bono communi contraria, ac penè nullo nixa fundamento merito improbabilis iudicatur à P. Erhardo de opin. prob. n. 57.

Cum verò probabilitas versatur circa jus, etiam que oritur ex interpretatione legum & opinionibus Doctorum, non desunt graves Auctores, qui existimant, iudici esse concessam libertatem in causis civilibus ex opinione minus probabili proferendi sententiam definitivam juris. Ita Medina p. 2. q. 19. a. 6. Jo. Sanch. d. 44. n. 40. Diana p. 2. tit. 13. Longè tamen probabilior est sententia opposita, cum qua Dico & infero tertio: Iudicem tam in controversis juris quam facti teneri relictã minus probabili secundum probabiliorẽ opinionem [si sit notabiliter probabilior, nam alias pro æquali habebitur] iudicare. Ita præter rigidã sententiã Auctores Soto l. 3. de Just. q. 6. a. 5. ad 4. Bannez, Valentia, Laymann, Thomas Sanchez, aliique quos citat & sequitur Ildefons. Bapt. Cæsarang. d. 208. dub. 16. n. 971. Oppositam Terillus q. 24. Esparza p. 2. a. 124. Erhardt loc. cit. iure merito censent improbabilem.

Facit pro hac sententia in primis auctoritas D. Ambrosii Serm. 20. in pl. 119. Bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit, & domesticæ proposito volens